

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ІМЕНІ В. Я. ЮР'ЄВА**

**Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції**

**«ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»,
присвячені ювілейним датам від дня народження видатних
вчених-рослиників: 130-річчю від дня народження доктора
біол. наук, професора *Льва Миколайовича Делоне*;
120-річчю від дня народження кандидата с.-г. наук
*Софії Михайлівни Фріденталь***

Харків – 2021

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ІМЕНІ В.Я. ЮР'ЄВА**

**Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції**

**«ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»,**

**присвячені ювілейним датам від дня народження видатних
вчених-рослиників: 130-річчю від дня народження доктора
біол. наук, професора *Льва Миколайовича Делоне*;
120-річчю від дня народження кандидата с.-г. наук
*Софії Михайлівни Фріденталь***

1-2 липня 2021 року

**Харків
2021**

Проблеми аграрного виробництва на сучасному етапі і шляхи їх вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції присвяченій ювілейним датам від дня народження видатних вчених-рослинників: 130-річчю від дня народження доктора біол. наук, професора Льва Миколайовича Делоне; 120-річчю від дня народження кандидата с.-г. наук Софії Михайлівни Фріденталь (1-2 липня 2021 р.) / Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН. – Харків, 2021. - 414 с. (укр., англ., рос.)

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми аграрного виробництва на сучасному етапі і шляхи їх вирішення» присвяченій ювілейним датам від дня народження видатних вчених-рослинників: 130-річчю від дня народження доктора біол. наук, професора Льва Миколайовича Делоне; 120-річчю від дня народження кандидата с.-г. наук Софії Михайлівни Фріденталь. Викладено результати досліджень науковців України, Молдови, Білорусії та Китайської народної республіки за тематичними напрямками: новітні технології в рослинництві, сучасні досягнення в селекції та насінництві, генетичні ресурси рослин, генетика, біохімія та біотехнологія польових культур, адаптивність до біо- та абіотичних чинників.

Видання рекомендоване вченим, викладачам вищих навчальних закладів, аспірантам, студентам сільськогосподарського профілів, фахівцям у галузі селекції, насінництва, генетики, імунітету, захисту рослин, рослинництва.

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН від 17.06.2021 р., протокол № 6.

Тези надруковані із збереженням авторської редакції. Автори несуть відповідальність за достовірність наукових фактів.

© Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН

**NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE
PLANT PRODUCTION INSTITUTE NAMED AFTER VYā YURIEV**

**"CURRENT PROBLEMS OF AGRICULTURAL
PRODUCTION AND WAYS TO THEIR SOLVING"**

**Proceedings of the international scientific-practical
conference dedicated to the anniversaries of the birth of
outstanding plant scientists:
the 130th anniversary of the birth of Doctor of Biological
Sciences, Professor *Lev Mykolaiovych Delone*;
the 120th anniversary of the birth of the Candidate of
Agricultural Sciences *Sofiia Mykhailivna Fridenthal***

July 1-2, 2021

Kharkiv 2021

Current problems of agricultural production and ways to their solving: Proceedings of the international scientific-practical conference dedicated to the anniversaries of the birth of outstanding plant scientists: the 130th anniversary of the birth of Doctor of Biological Sciences, Professor *Lev Mykolaiovych Delone*; the 120th anniversary of the birth of the Candidate of Agricultural Sciences *Sofiia Mykhailivna Fridenthal* (July 1-2, 2021) / Plant Production Institute named after VYa Yuriev of NAAS. - Kharkiv, 2021. 414-p. (Ukrainian, English, Russian)

The abstract book comprises the proceedings of the international scientific-practical conference dedicated to the anniversaries of the birth of outstanding plant scientists: the 130th anniversary of the birth of Doctor of Biological Sciences, Professor *Lev Mykolaiovych Delone*; the 120th anniversary of the birth of the Candidate of Agricultural Sciences *Sofiia Mykhailivna Fridenthal*. The results of studies conducted by Ukrainian, Moldovan, Belarusian and Chinese researchers are presented. The following trends are covered: the latest technologies in plant production, modern achievements in breeding and seed production, plant genetic resources, genetics, biochemistry and biotechnology of field crops, adaptability to bio- and abiotic factors.

The abstract book is intended for breeders, seed and plant producers, geneticists, phytopathologists, teachers of higher educational institutions, post-graduate students, and agricultural students.

Approved for publishing by the Academic Council of the Plant Production Institute named after VYa Yuriev of NAAS, minutes No 6 dated June 17, 2021.

The abstracts are printed in the authors' edition. The authors are responsible for the accuracy of scientific facts.

© Plant Production Institute named after VYa Yuriev of NAAS

ЗМІСТ

Лев Миколайович Делоне: життєвий та творчий шлях видатного вітчизняного генетика <i>Кобизєва Л.Н., Фатєєва О.О.</i>	14
С.М. Фріденталь – видатний вітчизняний вчений в галузі селекції зернобобових культур <i>Ожерельєва В.М., Садовой О.О., М.Г. Голохоринська</i>	20

СЕКЦІЯ 1

Новітні технології в рослинництві

Ефективність використання комплексних мікродобрив Спектрум у посівах кукурудзи <i>Гирка А.Д., Сидоренко Ю.Я., Бочевар О.В., Алексєєв Я.В.</i>	24
Удосконалення елементів технології вирощування гороху на зерно <i>Глубокий О.М., Попов С.І., Авраменко С.В.</i>	29
Агробіологічні основи вирощування багаторічних трав на деградованих землях Південного Степу України <i>Голобородько С.П., Димов О.М., Погинайко О.А.</i>	33
Вплив строків сівби на продуктивність гібридів кукурудзи на зерно <i>Голод Р.М., Самець Н.П., Шубала Г.В., Ворончак М.В.</i>	38
Оптимізація елементів технології вирощування пшениці озимої <i>Дробіт О.С., Влащук А.М., Кляуз М.А.</i>	42
Розвиток галузі насінництва зернових культур як інноваційна основа зернового підкомплексу <i>Єгоров Д.К., Єгорова Н.Ю., Капустян М.В.</i>	45
Вплив інокуляції насіння та позакоренових підживлень на урожайність та якість ячменю ярого в Степу <i>Іщенко В.А.</i>	52
Мінливість урожайності насіння соняшнику кондитерського напрямку використання залежно від елементів технології вирощування <i>Коркодола М.М., Макляк К.М.</i>	56

Формування потенціалу продуктивності кукурудзи в умовах змін клімату на меліорованих землях зони Полісся Кочик Г.М., Мельничук А.О., Кучер Г.А.	60
Тривалість періоду вегетації сої залежно від площі живлення рослин Міхєєва О.О., Міхєєв В.Г.	68
Вплив погодних умов та азотних добрив на ріст і розвиток рослин кукурудзи Молдован В.Г., Молдован Ж.А.	72
Вплив комплексних мінеральних добрив та регулятору росту рослин на урожайність кукурудзи Огурцов Ю.Є., Музафаров Н.М.	76
Вплив строків сівби на ботанічний склад і урожайність бобово-злакового травостою Оліфірович В.О., Маковійчук С.Д.	79
Позакореневе живлення сої Осипчук А.М.	83
Формування різностиглих сінокосно-пасовищних злакових травостоїв Панасюк С.С.	87
Ріст і розвиток рослин сорго зернового залежно від за-бур'яненості посівів Правдива Л.А.	92
Перспективи розвитку аграрного виробництва на біоенергетичній основі Тараріко Ю.О., Лукашук В.П.	94
Сівозміни різної ротації на чорноземах типових в умовах нестійкого зволоження Лівобережного Лісостепу Цимбал Я.С., Бойко П.І., Мартинюк І.В.	100
Створення восковидних ліній кукурудзи на основі елітного гібридного матеріалу шляхом матроклінної гаплоїдії Чернобай Л.М., Ван Янбо, Понуренко С.Г., Цзян Мін, Лю Сінфан, Лю Сяолі, Сун Чентао	105
Ефективність позакореневих підживлень посівів сої комплексним добривом Фульвогумін Чинчик О.С., Козирський Д.В.	109

Вплив сортових особливостей на густоту рослин квасолі звичайної в умовах Лісостепу західного	
Чинчик О.С., Оліфірович С.Й.	112
Вплив елементів біологізації на продуктивність сівозмін в Степу	
Шевченко М., Десятник Л.М., Артеменко С.Ф., Ліб І.М.	116

СЕКЦІЯ 2

Сучасні досягнення в селекції та насінництві

Формування продуктивності різних сортів картоплі в умовах Західної частини Лісостепу України	
Білінська О.М., Шубала Г.В., Літвішко А.Н., Ворончак М.В.	120
Селекція сахарної кукурузи в Республіке Молдова	
Ванькович Н., Гузун Л., Андриеш О., Секриер С.	124
Борошномельні ознаки якості зерна сортів пшениці м'якої ярої залежно від середовищних умов вирощування	
Василенко Н.В., Правдзіва І.В.	128
Ступінь домінування у F ₁ полби ярої, визначення перспек- тивних гібридних популяцій	
Вечерська Л.А., Реліна Л.І., Білокобильська А.І.	132
Новые достижения в селекции зерновой фасоли в Респуб- лике Молдова	
Возиян В., Авэдэний Л., Гуцу К.	135
Сорти яблуні для інтенсивних технологій	
Волошина В.В., Гоменюк В.І.	141
Напрями селекції при створенні сортів пшениці м'якої озимої	
Голик Л.М., Тимошенко О.В., Штакал М.І.	147
Нові сорти-синтетики люцерни мінливої (Medicago x Varia Martyn)	
Голуб М.А.	152
Новітні сорти проса Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН	
Горбачова С.М., Горлачова О.В., Єгоров Д.К.	154

Продуктивність перспективних номерів еспарцету конт- рольного розсадника	
<i>Григор'єва О.М., Алмаєва Т.М.</i>	158
Шляховий аналіз продуктивності рослин ячменю ярого	
<i>Зимогляд О.В., Козаченко М.Р., Святченко С.І., Васько Н.І., Солонечний П.М., Наумов О.Г.</i>	163
Формування робочої колекції самозапилених ліній соня- шнику стійких до трибенурон-метилу	
<i>Ільченко А.С., Вареник Б.Ф., Ламарі Н.П.</i>	165
Пріоритетні напрями вітчизняної селекції соняшнику	
<i>Кириченко В.В., Макляк К.М., Коломацька В.П., Сивенко В.І., Леонова Н.М., Андрієнко В.В., Шепілов Б.П., Кузьмишена Н.В., Кираш Т.М., Росанкевич О.М., Чумаченко С.А., Курилич Д.В.</i>	171
Результати вивчення прояву норми реакції інтродукова- них зразків картоплі в умовах Полісся України	
<i>Коваль В.С.</i>	175
Добір кращих гібридів біоенергетичних цукрових буряків	
<i>Корнєєва М.О.</i>	178
Насіннева продуктивність моркви столової за безвисадко- вого способу вирощування на півдні України	
<i>Косенко Н.П.</i>	182
Високопродуктивні сорти томата для механізованого зби- рання плодів	
<i>Косенко Н.П., Бондаренко К.О.</i>	185
Сорго – перспективна культура для вирощування в посушливих умовах південного Степу України	
<i>Костиця І.В., Остапенко М.А., Бондаренко Н.С., Ісаєва Н.М.</i>	189
Мелітопольські сорти персика для виробництва та селекції	
<i>Красуля Т.І.</i>	193
Направления, достижения и перспективы селекции зерно- бобовых культур в условиях южной Степи Украины	
<i>Лаврова Г.Д., Коблай С.В., Рабичук А.В., Очкала О.С., Джус Т.О.</i>	198

Групування сортів і ліній пшениці м'якої озимої за пластичністю та стабільністю прояву господарських ознак <i>Леонов О.Ю., Усова З.В., Суворова К.Ю., Іодковський В.З., Скрипник О.О., Хухрянська М.М., Байбак М.І., Зуза О.О.</i>	202
Теоретичні основи створення гібридів кукурудзи інтенсивного типу для умов зрошення <i>Марченко Т.Ю., Лавриненко Ю.О.</i>	206
Дослідження насіння соняшнику стеаринового типу вітчизняної селекції <i>Матвієва Т.В., Папченко В.Ю.</i>	211
Успадкування показників продуктивності, якості та стійкості до біотичних і абіотичних факторів в <i>Glycine max</i> (L.) Merrill <i>Матвієць В.Г., Матвієць Н.М.</i>	213
Сорт промислових конопель Гармонія як приклад ефективного використання лінійносортової гібридизації в селекції <i>Міщенко С.В.</i>	218
Досягнення в селекції тритикале озимого <i>Москалець В.В., Гриник І.В., Москалець Т.З., Демидов О.А., Хоменко С.В., Волощук С.І., Москалець В.І.</i>	223
Мінливість ознак нових крупноплідних ліній соняшнику <i>Носаль О.О., Ведмедєва К.В.</i>	227
Оцінка сортів і вихідного селекційного матеріалу картоплі за стійкістю проти іржавої плямистості бульб <i>Писаренко Н.В., Сидорчук В.І., Гордієнко В.В.</i>	233
Генофонд и исходный материал для создания адаптивных сортов <i>Triticum aestivum</i> L. в аридных условиях их возделывания <i>Постолати А.А., Рудой М.М.</i>	237
Створення високопродуктивних ліній пшениці з використанням <i>T. Compestum</i> <i>Рожков Р.В., Криворученко Р.В., Турчинова Н.П., Попов В.М.</i>	244

Проблеми розвитку овочівництва в системі продовольчого ринку та шляхи їх вирішення	
Рудь В.П.	248
Роль зернобобових культур в аграрному секторі України	
Січкач В.І., Кривенко А.І., Соломонов Р.В.	254
Оценка линий кукурузы по скорости потери влаги зерном и другим ценным признакам	
Спыну Анжела	258
Адаптивність та урожайність тритикале за пізньоосіннього та ранньовесняного посіву	
Чернобай С.В., Рябчун В.К., Капустіна Т.Б., Мельник В.С., Щеченко О.Є.	264
Інноваційні цифрові технології в селекції нішевих культур на адаптивність	
Чернуський В.В.	269
Действие РРР на урожайность семеноводческих линий подсолнечника и экспериментальных гибридов F ₁ на их основе	
Чуйко Д.В., Бразін О.М.	273
Урожайність, якість зерна, борошна та тіста сортів тритикале в екологічних випробуваннях в Україні, США та Польщі	
Щипак Г.В., Святченко С.І., Wos H., Хагерти Д., Щипак В.Г., Ничипорук О.О.	277
Нові ранньостиглі сорти сої Поєдинок та Каприз	
Якубенко О.В., Бойко К.Я., Зінченко О.С.	279

СЕКЦІЯ 3

Генетичні ресурси рослин

Поповнення Національного генбанку рослин України джерелами цінних господарських ознак	
Богуславський Р.Л., Сергєєва І.Л., Кузьмишина Н.В.	284
Базова селекційна колекція рицини за рівнями прояву ознак в Інституті олійних культур НААН	
Ведмедева К.В., Махова Т.В.	290

Збереження, вивчення та використання генофонду яблуні Дослідної станції помології ім. Л.П. Симиценка Волошина В.В., Гоменюк В.І.	294
Колекції генетичних ресурсів однорічних кормових та зернобобових культур Галан М.С., Гук Р.М.	300
Геофонд кукурудзи для гетерозисної селекції Кузьмишина Н.В., Вакуленко С.М., Тертишина Н.В.	304
Формування насінневої продуктивності колекційних зраз- ків стоколосу залежно від віку травостою Марініч Л.Г.	308
Вплив сортових особливостей колекційних зразків стоко- лосу безостого на довговічність і формування травостою Марініч Л.Г., Сокирко М.П., Кавалір Л.В.	312
Результати изучения эталонных сортов мировой коллек- ции кукурузы согласно UPOV, в условиях Молдовы Мистрець Сильвия, Спыну Анжела	316
Поповнення колекції генофонду обліпихи новим різнома- ніттям Москалець В.В., Москалець Т.З.	320
Формування колекції зразків генофонду буряків та їх ви- користання Орлов С.Д., Бровко С.М., Кулік О.Г.	323
Генетические ресурсы растений в Беларуси – история фо- рмирования, сохранение и их использование Привалов Ф.И., Гриб С.И., Матыс И.С.	326
Формування ознакової колекції сортів ячменю озимого за ознакою зимостійкості Рябчун Н.І., Іллічов Ю.Г.	331
Вивчення ліній нуту в умовах південного Лісостепу України Силенко С.І., Андрущенко О.В., Кобизєва Л.Н., Безугла О.М., Вус Н.О.	334
Оцінка зразків ярої м'якої пшениці за технологічними та хлібопекарськими властивостями Солонечна О.В., Рябчун В.К., Музафарова В.А., Буряк Л.І., Шелякіна Т.А.	338

Перспективи возобновлення и внедрения сорго в аграрно-промышленном секторе Республики Молдова <i>Спиваченко А.Б., Ротарь Еужен, Дрегля М.В.</i>	341
Сорти черешні колекції генофонду і відбірні форми селекції МДСС імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН, виділені за показниками урожайності і якості плодів <i>Толстолік Л.М.</i>	346
Скринінг зразків національної колекції гречки за селекційно-цінними ознаками <i>Тригуб О.В.</i>	350
Генетичне різноманіття зразків озимого жита за крупністю зерна, високою урожайністю та числом падіння <i>Ярош А.В., Рябчун В.К., Буряк Л.І.</i>	355

СЕКЦІЯ 4

Генетика, біохімія та біотехнологія польових культур

Use of mature embryo culture in vitro for chromosome doubling in maize maternal haploids <i>Білінська О.В., Понуренко С.Г., Чернобай Л.М.</i>	359
Каллусообразование у эксплантов льна масличного на различных питательных средах <i>Сорока А.И.</i>	362
Хімічний склад і якість сортів та перспективних гібридів тютюну в умовах Придністров'я України <i>Юречко А.А., Бялковська Г.Д., Вельган Є.Л.</i>	366

СЕКЦІЯ 5

Адаптивність до біо- та абіотичних чинників

Екологічні аспекти культивування буркуну білого однорічного <i>Бєлов В.О., Влащук А.М., Дробіт О.С.</i>	373
Хвороби бульб картоплі при зберіганні в умовах Лівобережного Степу України <i>Голосна Л.М., Шевчук О.В., Афанасьєва О.Г., Зленко Д.С.</i>	375

Вплив саліцилової кислоти на продуктивність сільськогосподарських культур за нульових технологій	
Діденко Н.О., Коновалова В.М.	378
Перспективні гібриди соняшнику за ознакою стійкості до альтернації в умовах півдня України	
Кутіщева Н.М., Шугурова Н.О.	381
Вплив погодних чинників на варіювання морфологічних показників трилінійних гібридів соняшника	
Кутіщева Н.М., Шудря Л.І., Одинець С.І.	385
Джерела стійкості гороху до хвороб та шкідників	
Кучеренко Є.Ю., Звягінцева А.М., Зуєва К.В., Василенко А.О.	389
Селекційна цінність нових сортів тритикале ярого	
Любич В.В	394
Ecological and Genetic Approaches in Adaptive Winter Wheat Breeding Under Climate Change	
Макаова Б.Є., Тищенко В.М.	397
Особливості відбору та перевірки вихідного матеріалу нуту звичайного на стійкість до низьких позитивних температур в лабораторних умовах	
Очкала О.С., Лаврова Г.Д., Гаврилов С.В.	401
Морозостійкість зразків зимуючого гороху у польових умовах східного лісостепу України	
Салій Д.С.	404
Лісостеповий флористичний комплекс полезахисних лісових смуг	
Сидоренко С.В.	406
Випробування перспективного селекційного матеріалу на стійкість проти парші звичайної	
Сидорчук В.І., Писаренко Н.В., Гордієнко В.В.	410

ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО НА ДОВГОВІЧНІСТЬ І ФОРМУВАННЯ ТРАВостою

Мариніч Л.Г.¹, Сокирко М.П.², Кавалірі Л.В.²

¹Полтавська державна аграрна академія

²Полтавська державна сільськогосподарська дослідна
станція ім. М. І. Вавилова Інституту свинарства і

агропромислового виробництва НААН

E-mail: mariniclubov1@gmail.com

Важлива роль у підвищенні врожайності та якості належить створенню стабільних за продуктивністю сортів з високою адаптивністю та широкою агроекологічною пластичністю. Вищевказані властивості характерні для складногібридних популяцій стоколосу безостого, в тому числі і синтетичних, яким властиво пристосовуватись до умов навколишнього середовища і при цьому зберігати продуктивність у просторі і часі.

Успіх практичної селекції великою мірою залежить від широти генетичного різноманіття вихідного матеріалу. Загальновідомо, що спадковий потенціал господарсько-цінних ознак має певні обмеження, і для отримання реальних результатів селекція вимагає його розширення. Світові генетичні ресурси рослин розглядаються в усьому світі як основне джерело покращення сільськогосподарських культур. Створення джерел та донорів цінних господарських ознак у більшості випадків базується на світових генетичних ресурсах або колекціях рослин, та їх диких співродичів. Розкриття потенціалу генетичних ресурсів за основними біологічними та селекційними ознаками забезпечує генетичну базу для реалізації селекційних програм різних напрямків.

Дослідження проводились на дослідному полі Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України у 2014-2020 роках. Це центральна частина Східного Лісостепу України майже на

умовній межі із Північним Степом і Південним Лісостепом – зона недостатнього зволоження. Ґрунт темно-сірий опідзолений. Агротехніка вирощування багаторічних трав загальноприйнята для зони.

Матеріалом для досліджень слугував 131 колекційний зразок стоколосу безостого різного еколого-географічного походження.

Урожайність зеленої маси – ознака, яка має найбільш важливе практичне значення і в напрямку якої ведеться селекція багаторічних трав. Кормові трави вирощуються для забезпечення стабільності кормовиробництва, вони повинні бути високопродуктивними, здатними давати стабільні врожаї з високою якістю продукції.

Урожайність зеленої маси залежить від співвідношення кількості вегетативних та генеративних пагонів, від висоти травостою, облистяності та інших ознак.

Висота рослин стоколосу достатньо мінлива ознака. Не дивлячись на високу амплітуду коливань, культурні форми цього злаку зазвичай мають висоту 100-140 см, а в особливо сприятливих умовах до 170 см.

В наших дослідженнях висота рослин у зразків стоколосу безостого коливалася в межах 45-163 см. Найвисокорослішими за роки дослідження були зразки з України Радіомутант к-7 UJ2000211, К 28190 UJ2000036, Гілея 15 UJ2000074, Красень UJ2000305 та КР 1 UJ2000271 та зразок з Польщі Anto UJ2000209, в середньому за роки вивчення їх висота становила 150 см, найнижчою висота була у зразка Краснодарський UJ2000056 з Росії, за роки вивчення вона становила 65 см.

За роки досліджень зразки К 28190 UJ2000036 та зразок з Польщі Anto UJ2000209, Гілея 15 UJ2000074 знизили рівень прояву ознаки на 20-27%. Найбільш стабільними за ознакою висота рослин були зразки Красень UJ2000305 та КР 1 UJ2000271 з України, їх висота за 7 років знизилася на 8%.

Зміна умов навколишнього середовища, догляд за посівами значно впливають на якість корму. Найбільшу пожив-

ну цінність у кормових трав мають листки, у них значно більший вміст білку ніж у інших органах рослини. Існує думка, що шляхом селекції рослин на облистяність можна підвищити вміст білку в них. Але є дані, що кореляція між цими ознаками не завжди позитивна.

Окремими дослідниками рекомендуються різні типи кормових трав. Одні вважають, що ідеалом є добре облистяні і малостебельні рослини, але до певної межі, так як зменшення кількості генеративних стебел знижує насінневу продуктивність. Інші пропонують робити добір рослин з великою кількістю стебел, але не високих, щоб збільшити процент листової маси і облистяність. Є дані, що рослини з короткими міжвузлями мають більш високий процент листків, ніж рослини з довгими міжвузлями. Також є ефективним добір на широкі листки.

За роки вивчення облистяність у зразків коливалася в межах 46-65%. Найвища облистяність була у зразків Дикорослий UJ2000212 з Росії, Anto UJ2000206 з Польщі, Радіомутант к-1 UJ2000209, Радіомутант к-7 UJ2000211 та Сиваш UJ2000150 з України, за роки вивчення вона коливалася в межах 61-69%, у сорту-стандарту вона становила 62%.

За роки досліджень зразки Дикорослий UJ2000212 з Росії, Anto UJ2000206 з Польщі, Радіомутант к-1 UJ2000209 знизили рівень прояву ознаки на 27-30%. Найбільш стабільними були зразки Радіомутант к-7 UJ2000211 та Сиваш UJ2000150 з України, облистяність у них зменшилася на 10-12%.

Високу кормову цінність стоколосу безостого можна пояснити тим, що він має значну кількість вегетативних пагонів, на яких більше листків ніж на генеративних. До того ж листки, особливо на вегетативних пагонах, містять більшу кількість поживних речовин. Тому вивчення ознаки кількість вегетативно-подовжених пагонів є досить важливим питанням в селекції даної культури.

Кількість вегетативно-подовжених пагонів у зразків стоколосу безостого за роки вивчення коливалась від 123-71

шт./рослину. Найбільша їх кількість була у зразка Радіомутант к-7 UJ2000211 (123 шт./рослину) та Гілея 15 UJ2000074 (118 шт./рослину), найменша у зразків АК-2 UJ2000096 (71 шт./рослину) та К-35291 UJ2000044 (76 шт./рослину). У сорту стандарту Полтавський 52 за роки вивчення кількість вегетативно-подовжених пагонів становила 91шт./рослину.

Найбільша кількість вегетативно-подовжених пагонів була у зразків на 2-4 рік життя (88-132 шт./рослини) і поступова зменшувалася до 7 року використання (65-110 шт./рослину).

Висновки. За результатами вивчення колекційних зразків стоколосу безостого за ознаками які впливають на формування кормової продуктивності для подальшої селекційної роботи при створення сортів з високою кормовою продуктивністю можна використовувати зразки: Радіомутант к 7 UJ2000211, К 28190 UJ2000036, Гілея 15 UJ2000074, Красень UJ2000305, КР 1 UJ2000271 з України та зразок з Польщі Anto UJ2000209.

INFLUENCE OF VARIETY FEATURES OF COLLECTION SMOOTH BROMEGRASS ACCESSIONS ON DURABILITY AND FORMATION OF GRASS CANOPY

L.H. Marinich¹, M.P. Sokirko², L.V. Kavalir²

¹Poltava State Agrarian Academy

²Poltava State Agricultural Research Station

*named by M.I. Vavilov of Institute of Pig Breeding and
Agro-industrial production of NAAS*

E-mail: mariniclubov1@gmail.com

The smooth brome grass is a valuable fodder cereal species. Smooth brome grass plants are rich in protein (the protein content amounts to 15%), oil (19.7-24.9%) and cellulose (up to 8%). It is noticeable for high contents of sugars and minerals such as phosphorus, calcium, potassium, sulfur, magnesium in green